

پرسیار کی سہار کی ٹوہ کی ئخلاقى میدیایى هـ بوو تا چـ ند
گونجاوہ بـ میدیای هـ واهـی ئمـ و سبـی کـ دـستبـجـ و
کارلـککارانـ و “هـمیشـ چالاکـ” – ئژنامـ گـریـ کی ئاماتـ ر و
پیشـ گـرـ. زـریـ بنـماکان لـ سـدـی ابردوودا پـریـان پـدراوـ،
سـرچاوـیان لـ بنیاتنای ئخلاقى پیشـی و بابـتیانـ بـ ئژنامـ
بازرگانـیـ بـکمـمـمـکان لـ کـتایى سـدـی نـزدـهـمـدا سـرچاوـیان
گرتووـ.

ٲٲژنامٲگٲري چيندار ئٲخلاقى يٲكگرتوو چٲن دٲبٲت؟

دٲبٲتٲ ئٲخلاقى ژوورى ھٲواٲى يٲكگرتوو، ژوورٲكى ھٲواٲ كٲ
ٲٲژنامٲگٲري چيندار پراكتيزٲ دٲكات. ٲٲژنامٲگٲري چيندار فٲٲمٲ
جياوازٲكانى ٲٲژنامٲگٲري و جٲرٲ جياوازٲكانى ٲٲژنامٲنووس
كٲدٲكاتٲووٲ بٲ بٲرھٲمھٲناني ٲٲشكٲشكردنٲكى فرٲ ميديايى لٲ ھٲواٲ
و شيكاريٲكانى شٲوازي پيشٲيى كٲ لٲگٲٲ ٲٲژنامٲگٲري ھاووٲاتي و
چاتي كارلٲككارانٲ تٲكٲٲكراوٲ.

ژوورى ھٲواٲكٲ بٲ شٲوٲى ٲاست و ئاسٲىي چين چين دٲكرٲت.
بٲ شٲوٲىيٲكى ٲاست چين چين لٲ ٲٲستى سٲرنوسٲري زٲر دٲبٲت. لٲ
ژوورى ھٲواٲدا ٲٲژنامٲنووس و بلٲگٲري ھاووٲاتي دٲبن، يان
ٲٲيوٲنډيٲكى نزيكيان بٲ ژوورى ھٲواٲوٲ ھٲيٲ. زٲرٲك لٲ
بٲشداربووان لٲ ووٲاتي جيھانٲووٲ كاردٲكن. ھٲنډٲكيان بٲخٲٲايى
دٲنووسن، ھٲنډٲكيان ھاوتاي فريلانسرٲري مووچٲخٲر دٲبن، ھٲنډٲكى
تريش شرٲقٲكاري ئاسايى دٲبن.

جگٲ لٲووٲش جٲري جياوازي سٲرنوسٲر دٲبٲت. ھٲنډٲك لٲ سٲرنوسٲرٲكان
لٲگٲٲ ئٲم ٲٲژنامٲنووسٲ نوٲيانٲ كاردٲكن، سٲرنوسٲرٲكانى ديكٲش
مامٲٲٲ لٲگٲٲ ووٲنٲ و دٲقى نٲخووازاودا دٲكن كٲ لٲلايٲن
ھاووٲاتيانٲووٲ لٲ گٲٲگٲى ئيمٲيٲ و ووٲب سايٲ و تويتٲرٲووٲ دٲنٲردرٲت.
سٲرنوسٲر يان ”بٲرھٲمھٲنٲراني كٲمٲٲگا“ دٲبن كٲ ئٲركيان چوونٲ
دٲرٲووٲ بٲ گٲٲٲٲٲٲكانٲ بٲ يارمٲتيډاني ھاووٲاتيان بٲ بٲكارھٲناني
ميډيا بٲ بٲرھٲمھٲناني چيرٲكى خٲيان.

بٲ شٲوٲىيٲكى ئاسٲىي، ژوورى ھٲواٲٲٲكانى داهاتوو لٲ ووى جٲرٲكانى
ٲٲژنامٲگٲريډووٲ چين چين دٲبٲت كٲ بٲرھٲمى دٲھٲنٲت، لٲ بٲشى چاپ
و ٲٲخشٲووٲ تا ناووٲنډٲكانى بٲرھٲمھٲناني ئٲنلاين.

ژوورى ھٲواٲٲٲكان لٲ ٲٲبردوودا چينٲ ٲاست و ئاسٲيٲٲكانيان ھٲبووٲ.
ژوورٲكانى ھٲواٲى ٲٲژنامٲكان بٲ شٲوٲىيٲكى ٲاست لٲ سٲرنوسٲري
سٲرٲووٲ تا ٲٲيامنٲري بٲچكٲ لٲ خوارٲووٲ دٲستيان ٲٲكردووٲ. لٲ ووى
ئاسٲيٲٲووٲ، ژوورٲ گٲورٲكانى ھٲواٲى سٲرٲكى چٲنډين جٲري
ٲٲژنامٲگٲريډرييان بٲرھٲم ھٲناووٲ، چ چاپ و چ ٲٲخش. بٲٲٲام ژوورٲ
ھٲواٲيٲٲكانى داهاتوو چينٲ زياد و جياوازٲكانيان دٲبٲت. ھٲنډٲك
لٲ سايٲٲ ھٲواٲيٲٲكان بٲردٲوام دٲبن لٲ بٲٲٲووٲبرډنى چٲنډ كٲسٲك
كٲ تٲنھا بٲ يٲك فٲرمات تايبٲتن، وٲك بلٲگٲردن. بٲٲٲام بٲشٲكى
بٲرچاو لٲ ٲٲوتى سٲرٲكى نوٲ لٲم ٲٲكخراوٲ ئاٲٲز و چيندارانٲ
ٲٲكدٲت.

پرسیاری قورس بـ ئـخلاقى میدیای دیجیتالی \ ئـژنامـنووس کـیـ؟

‘دیموکراتیزکردنی’ میدیا - تـکنـلـجـیا کـ گـگـ بـ هاووـاتیـان دـاتـ خـریکـی ئـژنامـگـری و بـاوکردنـوی چـندین جـر بن - ناسنامـی ئـژنامـنووسان و بیرکـی ئـوی کـ ئـژنامـگـری چـی بـکـدـهـنـت، کـ دـکـاتـوـ.

لـ سـدـی پـشودا ئـژنامـنووسـکان گرووپـکی وون و دیاریکراو بوون. لـ زـربـی کـاتـکاندا کـسانی پیشـی بوون کـ بـ ئـژنامـ و پـخـش سـرکـی سـرکـیـکان دـیانووسی، جـماوـر هیچ کـشـیـکی گـورـیان نـبوو لـ ناسینـوی ئـندامانی “پـرـسـدا”.

ئه مـ هاووـاتیـانی بـ اهـنـانی ئـژنامـه وانی و کار بـ میدیای سه هـ کی ناکه ن، خـیان به ئـژنامـه نووس ناوده به ن، یان به شـوه یه ک ده نووسن که ده که وـته ژـر وـناکردنی گشتی ئـژنامـه نووسـک وه ک که سـک که به ده وام له سه هـ پرسه گشتیه کان بـ ای گشتی یان بینه سـک ده نووسـت.

هـمیشـ وون نیـ کـ ئایا دـستـواژـی “ئـژنامـنووس” دـست پـدـکـات یان کـتایی دـت. ئـگـر کـسـک کارکـ بکات کـ وا دیار ئـژنامـگـری بـت، بـمـام ئـتی بکاتـو بـ ناوی ‘ئـژنامـنووس’ ئایا ئـو ئـژنامـنووسـ؟ ئـگـر جـن ستیوارت ئـکتـری کـمیدی ئـتی بکاتـو خـی بـ ئـژنامـنووس ناو ببات، بـمـام گـقـارـکان وـک ئـژنامـنووسـکی کاریگـر ئامـاژـی پـدـکـن (یان وـک کـسـک کـ بـشـداری ئـژنامـگـری دـکـات) ئایا ستیوارت ئـژنامـنووسـ؟

ئایا کـسـک لـ سـایتی فـیسـبووکی خـی ای خـی دـربـبـت ئـژنامـنووسـ؟

ئـژنامـگـری چـیـ؟

نـبوونی وونی لـسـر ئـوی کـ ئـژنامـنووسـ، دـبـتـ هـی ناکـکی پـناسـی لـسـر ئـوی کـ ئـژنامـگـری دـکـات. ئـوـش دـبـتـ هـی ئـو پرسـیار: ئـژنامـگـری چـیـ؟ زـر کـس باوـیـان وایـ “ئـژنامـگـری چـیـ؟” یان “ئایا کاری ئـژنامـگـری دـکـات؟” پرسـیارکی گـرنگـتر لـوی کـ ئایا کـ دـتـوانـت خـی بـ ئـژنامـنووس ناو ببات.

بـلایـنی کـمـو سـمـبـاز بـ ئـم پرسـیار ئـگـری هـیـ - گوما ناوی، ئـزمـوونی و نـرمـاتیفـ، مـرـقـ بـ گوما نـوـ خودی پرسـیار کـ بـ ناگـرنگ دـزانـت. بـ نمـوونـ ئـنگـ مـرـقـ بـتـ هـر کـسـک دـتـوانـت ئـژنامـنووس بـت و شایـنی ئـو نیـ مشتومـ لـسـر ئـو بکـرت کـ دـتـوانـت خـی بـ ئـژنامـنووس ناو ببات. مـرـقـ گوما نی هـی لـ

هه وو کا نی په ناسه کړدنی ته ژنا مگړی.

له ووی نه زموونییو، په وانگه یی کی سیستماتیکتر و وردتر له پرسپار کک دا هه یی. ده توانین سه یری نموونهی وونی ته ژنا مگړی بک یی ب سه ر م ژوودا و ته یینی نه و جره چالاکیان بک یی بک یی ته ژنا م نووسان ته پیدا سه رقا بوون، به نموون ب ک کړدنه ووی زانیاری، ده ستکاری کړدنی چیرک، به او کړدنه ووی هه وا و به چوون. پاشان نه م تایید تم ندیان ب ب کارد هه نین به نه ووی په ناسه یی ب ته ژنا مگړی دابین بک یی ب ک جیای بکاته و له نووسینی ته مان، چیر کک ته ان، یان ده ستکاری کړدنی زانیاری به داتا به یی کی حکومتی.

ته بازی نه رماتیف په داگری له سه ر نه و د کات ک نا بهت به نووسه ران ناو ببر ته ته ژنا م نووس مگړ کارام یی کی به رزی گ ش سه ندوویان هه بهت، به زری له ته گهی اه نهان یان په رو رده ی فرمیو به ده ستیان هه نا بهت و مگړ ته ز له هه ندک نه رم کی نه خلای بگرن. کارام یی کان بریتین له توانای له کک یی نه و، کارام یی تو نه ژیند و، ناسانکاری له گ ته کنه له ژیای میدیای میدیا، زانیاری له سه ر چ نه یی تی کار کړدنی دامه زراو کان، و کارام یی په یو نه دیکردن ک زر گ ش سه ندو و. نه رم کا نی نه خلای بریتین له پا به ندبوون به وردبینی، پشته استکړدنه و، استی و هتد.

ته بازی نه رماتیف له سه ر بنه مای ته وانی نه کی نایدیا به ته ژنا مگړی وک ناگادار کړدنه ووی ورد و به پرسپاران ته خک دامه زراو. مرق به ته چا و کړدنی باشتیرین نموون کا نی ته ژنا مگړی و پراکتیک کا نی باشتیرین ته ژنا م نووسان په ناسه یی ته ژنا مگړی ده کات. نووسه ر بک ک نه م له هاتوویان و نه م پا به ندبوون نه خلایان نه هه بهت، توانای به او کړدنه ووی ته ژنا مگړ یی کی باش (به باشی دا نه ژراو، له کک یی نه ووی باش) و به پرسپاران نه نه خلای هه یی. نه و کسان نه ک نه م م رج نه رماتیفان یان ته دا نیی، له وان نه یی خ یان به ته ژنا م نووس ناو بهن به م په وانگه یی نه رماتیف و به ته ژنا م نووس نازان نه. نه وان له نووسه رانی نا به پرسپار، پله دوو، یان نا کارامه دان ک به دوا ی ته ژنا م نووس بووندا ده گ ته ان، یان خ یان وک ته ژنا م نووس نیشان ده دن.

به ناو نیشان

به ناو نیشان به ناسانی له ته گهی نه نلایند و و رگیراو وک له میدیای هه وای سه ر کی. ته ژنا م کان به زری داوا له نووسه رانی نام به سه ر نو سه ر ده ک ک خ یان بناسه نن. ک ده کا نی نه خلای میدیای سه ر کی ته ژنا م نووسان ناگادار ده ک نه و ک سه ر چا ووی به ناو به

کمی و تنها له حا ته کدا به کار به ن ک ه ن د ک یاسا په ی و
 بکران. ک د کان ته نام نووسان ناگدار د ک نه و ک ته نگه خه
 به ناونیشان به کار به ن به ته و ی "په تشه ی ناداد په رو رانه یان
 نا استی به سر ک سانی دیکه دا بگرن، به ه کاری به ر ژ و ن دی خ یان.
 ته نلاین، ز ر ک له ناوچه ی شر ه و "چاته" ته گ به نادیار بوون
 نادان. به کار ه نه رانی ته نلاین به ر نگاری داواکاریه کانی و ب سایت
 و به گ ک کان د نه و به ناو ته مار کردن و ناساندنی خ یان.
 به ناونیشان ستایشی ته و د کر ته ک ته گ به نازادی قسه کردن د دات
 و ه نه کجار یارم ته د به ناشکراکردنی کار ه ته کان. ته خ نه گران
 د ته ه اند ری ک م نه تی نا به ر پرسانه و زیانه خه. میدیای سر ک
 دژایه تی خ یان د ک کان کاته ته گ به نادیار بوون د دانه له ته گ ی
 ته نلاینه و به نام له ته نام کانیان و به نام په خه کانیاندا
 نادیار بوون ته د ک نه و.

پرسیاری ته خلای ته و ی: ک ی له ووی ته خلای ته و نادیار بوون
 ته گ په دراو و ئیا نا ته بای میدیاکان یاسای جیاواز له سر
 نادیار بوون به پلاتفرم جیاواز کانی میدیا جه به بکانه؟ ته نمایه
 ته خلای ته کان به به ناونیشان له ته فلاین و ته نلاین د به ته چی بن؟

خه رای و د ته نگه و استکردنه و

اپه رت و و نه کان به خه رای س رسو ه نه ر له ته گ ی ته وینه ر،
 یوتیوب، فیسبوک، بلاگ، م بایل و نیم ی ته و به سر جیهاندا
 د سو نه و. سپید فشار د خاته سر ژوور کانی ه واه به
 به اوکردنه و ی چیر ک کان په ش ته و ی به ش و ی ک ی گونجاو پشکنینان
 به بکر ته و پشته استبکر نه و س بار ته به سر چا و ی چیر ک ک و
 متمان په کراوی ته و استیان ی ک گوا یه باسکراون. ته کخراو
 ه واه یه گ ور کان ز رجار د ته نگه کان به ش و ی ته نلاین ه د گرن.
 ه ن د ک جار، کاریگر ی به اوکردنه و ی د ته نگه ی ک ی ته نلاین جیهان
 له رزک نیه - اپه رته ک ی در ی نه ک اه نه ر ک ی ه ک ی له کار ک ی
 دوور خراو ته و. به نام میدیای ک ک له سر خه رای و "به شکردن" گ ش
 بکات، ته گ ری زیانه ک ی گ ور دروست د کات. به نمونه، ته نگه
 ته کخراو ه واه یه کان و سو س یان به دروست به ته د ته نگه ی ک ی در
 دووبار به بک نه و ک تیر ریستان ک نتر ته ی ژ رز مینی کانی
 له ن د نیان کردو و، یان و ته گ ی ک ی کار بای ته ته می تاز ته ووشی
 'توانه و' بو و و گاز م ترسیدار کان به ر و شیکاگه د فانه. ته م
 اپه رته در یان د ته توان ترس و د ته اوک دروست بکانه، ووداو کان
 دروست بکانه، ه نگاوی س ربازی خه راتر بکانه و هته.

کټشټیټ کی پټیوټندیدار، کټ لټلایټن میدیای نوټوټ دړوستکړاوټ،
 ټوټیټ کټ چټن مامټټ لټگټټ هټټ و ټاستکردنټوټکان بکټین کاتټک
 اپټرت و شرټفټکان بټردټوام نوټ دټکړنټوټ. تادټت ټټژنامټنووسان
 'لایف' بلټگ دټکټن سټبارټ بټ یاریټ وټرزشیټکان و ټووداوټ
 هټواټییټکان و چیرټکټ سټرټکیټکان. بټ ناچاری کاتټک مرټف بټم
 خټرایټ کاردټکات، هټټ دړوست دټبټ، لټ هټټ نووسینی وشټکانټوټ
 تا هټټی ټاستی. ټایا پټویستټ ټټکخراوټ هټواټییټکان بگټټټنټوټ و
 هټموو ټټم هټټانټ ټاست بکټنټوټ کټ شاخټکانی ماددی پټکردووټ؟ یان
 دواتر هټټکان ټاست بکټنټوټ و شوټنټواری هټټ ټټسټنټکټ بټجټ
 نټهټن - ټوټی پټی دټوترټت "بټاونټکردنټوټ؟"

تټحټدای ټټخلاقی بریتییټ لټ خستټووی ټټنمایټکان بټ مامټټکردن
 لټگټ دټنگټ و ټاستکردنټوټکان لټ جیهانټکی ټټنلایندا کټ لټگټټ
 بندټماکانی وردبینی و پشټټاستکردنټوټ و شټفافیټتدا بگونجټت.

بټلایټنی و ململانټی بټرژټوټندی و ټټژنامټگټری حزبی

میدیای نوټ هانی خټټک دټدات بټچوونی خټیان دټریبټن و ټاشکاوټنټ
 بیروټاکانیان بټیټکټوټ باس بکټن.

زټرټک لټ بلټگټرټکان شانازی بټ قسټی خټیان دټکټن، بټ بټراورد بټ
 هټر پټیامنټرټکی سټرټکی کټ دټبټت بټلایټنانټ ووماټی ټووداوټکان
 بکټن. زټرټک لټ ټټژنامټنووسانی ټټنلاین خټیان وټک حزبی یان
 چالاکوان بټ دټزی یان بزووتنټوټی سیاسی دټبینن و بیرټکټی شیکاری
 بابټتیانټ یان بټلایټن ټټتدټکټنټوټ.

ټټژنامټگټری بټشټکی یان حزبی لانیکمټ لټ دوو جټردا دټت: جټرټک
 ټټژنامټگټریټکی بټچوونټ کټ چټژ لټ سټرنجدان لټسټر ټووداو و
 پرسټکان وټردټگرت، بټ پشټټاستکردنټوټ یان بټ بټ پشټټاستکردنټوټ.
 فټرمټکی دیکټی ټټژنامټگټری حزبیټ کټ میدیا وټک دټمبټک بټ پارت
 و بزووتنټوټ سیاسیټکان بټکاردټهټنټت. تا ټادټیټک، ټټمټ
 بوژانټوټیټک (یان گټټانټوټ) دټبینن بټ ټټژنامټگټریټکی
 بټچوون/حزبی کټ پټش سټرهټټدانی ټاپټرتکردنی بابټتی لټ سټرټتای
 ساټانی ۱۹۰۰ دا باو بوو.

هټم ټټژنامټگټری بټچوون و هټم ټټژنامټگټری حزبی ټټگ و ټیشټی دوور
 و درټژیان لټ مټزووی ټټژنامټگټریدا هټیټ. بټټام بوژانټوټیان لټ
 جیهانټکی ټټنلایندا، مټسټلټی ټټخلاقی جددی بټ ټټخلاقی میدیای ټټستا
 دټوروژټنټت. ټایا پټویستټ بابټتیټت لټلایټن هټموو
 ټټژنامټنووسانټوټ واز لټبټهنټرتټت؟ کامیان باشتړینټ بټ
 دیموکراسیټکی بټهټز و تټندړوست - ټټژنامټگټری بټلایټن یان

ٲٲژنامٲگٲرى حزبى؟

بٲ ئٲوى با بٲتٲكان مشتومٲ تر بن، هٲندٲك لٲ يـزبٲندٲ نوٲيٲكانى بٲچوون و ٲٲژنامٲگٲرى بٲلايٲن نٲك تٲنها با بٲتيٲت دٲخٲنٲ ژٲر پرسىارٲوٲ، بٲٲكو ئٲو بنٲما لٲمٲژينٲيٲ دٲخٲنٲ ژٲر پرسىارٲوٲ كٲ ٲٲژنامٲنووسان دٲبٲ سٲربٲخٲ بن لٲو گروپانٲى كٲ لٲسٲريان دٲنووسن. بٲ نموونٲ هٲندٲك لٲ ٲٲژنامٲنووسانى حزبى تٲمٲتى ”ململانٲى بٲرژٲوٲندى“ ٲٲژنامٲوانى ٲٲتدٲكٲنٲوٲ كاتٲك پارٲ لٲ گروپٲكان وٲردٲگرن، يان هاوكارى دٲكٲن بٲ لايٲنٲ سياسىيٲكان. لٲ ٲوى ئابوورىيٲوٲ، ژوورٲ هٲواٲيٲ سٲرٲكيٲكان كٲ بنٲما نٲريتيٲكانى وٲك بٲلايٲنى دٲپارٲزن، زياتر هٲست بٲ ناچارى دٲكٲن كٲ بٲرٲو ٲوانگٲيٲكى بيروٲا يان حزبىتر لٲ هٲواٲ و شرٲقٲدا هٲنگاو بنٲن. دٲوترٲت بٲلايٲن بوون بٲ بينٲران بٲزاركٲر دٲبٲت. دٲوترٲت بينٲران بٲلاى بٲچوونى بٲهٲز و ناكٲكى بيروٲا سٲرنجيان اداٲكٲشن.

تٲنانٲت لٲو شوٲننانٲى كٲ ژوورٲكانى هٲواٲ ياساكانى بٲلايٲنى جبٲجٲ دٲكٲن - بٲٲين بٲ اگرتنى ٲٲژنامٲنووسٲك بٲهٲى ناكٲكى بٲرژٲوٲندى يان لٲدوانٲكى بٲشٲكى - ئٲوان شكست دٲهٲنن لٲ بٲدٲستٲهٲننى پشتگىرى تٲواوى گشتى. بٲشٲك لٲ هاوٲاتيان و گروپٲكان گلٲيٲى ئٲوٲ دٲكٲن كٲ خٲگرتن لٲ ژوورى هٲواٲٲكان لٲوٲى كٲ شىكاران و ٲٲيامنٲران دٲتوانن چى بٲٲن سٲبارٲت بٲو گروپانٲى كٲ ٲووماٲيان دٲكٲن، سانسٲرٲ.

ئايا باشٲ، كٲ زياتر و زياتر، ٲٲژنامٲنووسان چىتر لٲ نٲو گروپٲ دژبٲرٲكانى كٲمٲٲگادا ٲاوٲستن و هٲوى ئٲوٲ دٲدن كٲ بٲشوٲيٲكى دادٲروٲرانٲ خٲٲك لٲ ديدگاكانيان ئاگادار بكٲنٲوٲ بٲٲكو ببنٲ بٲشٲك لٲو گروپانٲى كٲ هٲوى كارىگٲرى لٲسٲر بيروٲاى گشتى دٲدن؟ تٲحٲداى ئٲخلاقى برىتيٲى لٲ ٲٲناسٲكردنٲوى ئٲوى كٲ ٲٲژنامٲگٲرى سٲربٲخٲ لٲ بٲرژٲوٲندى گشتيدا ماناى چيٲ بٲ ميدياٲك كٲ چٲندين جٲرى نوٲى ٲٲژنامٲگٲرى تٲيدا دٲردٲكٲون و بنٲما سٲرٲتايبٲكانيش تٲحٲدا دٲكرٲن.

ٲٲژنامٲگٲرى قازانچ نٲويست و كارگٲى

كٲمبوونٲوى خوٲنٲران و قازانچى ميدياى سٲرٲكى، لٲگٲٲ كٲچكردى هاوٲاتيان بٲ شوٲى ئٲنلاين، بووٲتٲ هٲى ئٲوى ژوورٲكانى هٲواٲ ستافٲكانيان بچووك ببنٲوٲ. هٲندٲك لٲ ٲٲژنامٲنووسان گومانيان لٲ بٲردٲوامبوونى مٲدٲلى ئابوورى كٲنى ميدياى گشتى هٲيٲ كٲ لٲسٲر بنٲماى ٲيكلام و فرٲشتنى تيراژى دامٲزراوٲ.

لږ بڼه رامنځته کړه زه چې لږ ژانام نووسان به پښتېستن به پارسي دام زراوگان و به خښه کاني هاو هاتيان دستان به ژووري هه واه و وېب سايته کاني هه واه و سمنته ري ژانام گوري لکه ميندوي قازانچ نه ويست کردوو. به شک لږ ژانام نووسان دچند سهر ئينته رننه و داوا لږ هاو هاتيان دکهن پارتيان به بندرن به ئوي چيرک بکن. دتوانرته ئم وتا ناوبرته “ژانام گوري کارگوي” چونکه ژانام نووس چتر به سادبي اپهرت نادات لږ کاتکدا کساني ديک (به نمونې ستافي يکلام) پارسي به ژووري هه واه کتيان کدک نه و. ئم ژانام نووسان خاوه نکارن که هوه ددنه پارسي به کار نوپه کانيان ککه نه و.

ئو و به ره نه نوپانې پرسياي ئه خلقي د وروژنن. ئم چېر ژوور هه واه نه تا چنه دتوانن سهر به بن لږ کاتکدا نه و نه پښت به پارسي ژماره يکي سنووردار لږ به خښه رکان د به ستن؟ چي وود دات ئه گره ژووري هه واه به نيازي نه و به ت چيرک کي نه رني سه بارته به يکک لږ دابينه راني سهر کي دارايي خي اپهرت بکات؟ ئم ژوور هه واه نه پارسي لږ که ودره گرن؟ تا چنه شفاف د بن لوي که پارتيان په ددات و به چ م رجک؟ ته داکه بريتيې لږ بنياتناني ئه خلقيک به ئم بوار نوپه يي ژانام گوري .

په يامنه ران به به کاره نه ناني سه شيا ل ميديا

زه چې لږ کخراو هه واه يي کاني هاني په يامنه ر کانيان ددنه که سه شيا ل ميديا به کار به نه به کک ددنه واي زانياري و دروستکردني “مارک” يک به ختيان به دسپه کردني بله گ، په يجي فېسبووک، يان ئه کاونتي تويته به ختيان. به نام که مته کردني ئه نلاين دتواننه په يامنه ران به تايپته په يامنه راني لږدان بخات کک شوه لږ گه سهرنوسه ر کانيان يان نه و کک ساني که که مته نتيان لږ سهر دکهن، به تايپته ئه گره دزگاي هه واه کک به ت اپهرتي به لاي نه په شک ش ددکات. به نمونې، په يامنه رک که ووماي هه يي شار ددکات، ئه نگه لږ ژانام کيدا به به سه زوه باسي کاندیدک به سه ر کاي تي شار واني بکات. به نام لږ بله گ کيدا ئه نگه به چووني به هه ز ددريبه ته و به ته کاندیدک سياسي تم دارکي به د نه نيي و ناکارام يي. ئم چېر لږ دوانان ددته هه يي ئه واي کاندیدک گلي يي لږ به لاي نه په يامنه رک بکات.

ته ددای ئه خلقي بريتيې لږ په رپه داني په نما يي کاني سه شيا ل ميديا که گه به په يامنه ران ددات به جيهاني ميدياي نوپه د بگه نه

ببام سنوور کی گونجاو ب شر قی ک سیش دابنن.

ژنام نووسی هاواتی و بکاره نانی ناو کی هاواتی

یک ک ل پرس سخت کانی "ناسی" ک ل س ر و ثا م ا ژ ی پ کرا،
ن و ی ک ثا یا ژوور کانی ها و ا د ب ه موو ج ر ژ نام نوو س ک
ب ه مان ستان داری س رنوس ری به ن و ؟ ب نمون پ و یست داوا
ل ژ نام نووسانی ها و ا تی ب ک ر ت ک هاوس ن گ و ب لای ن ب ن ؟ ثا یا
ن و ژ نام نووسانی ک و ب س ا ی ت کی ژووری ها و ا ب و د ب ن
د ت و ا ن پ ش هاوکار کانیان، پ یام ن ر چا پ کرا و کان، ل س ر
چیر ک ک ا پ ر ت ب ک ن ؟ ب و ا ت ا ی کی تر، ثا یا د ب پ یام ن رانی
چا پ کرا و ب ستان د ا ر د کی ب ر ز تر ل پ ش ت ا س ت ک ر د ن و ی پ ش
ب ا و ک ر د ن و ا ب گ ی ر ن ؟

ج گ ل و ش، ل گ ب ب چو و ک ب و ن و ی ستا ف ی ژووری ها و ا، و گ ش ک ر د ن ی
ج م ا و ر ی ی ها و ا ن ل ا ی ن کان، ک خ ر ا و کان زیا تر ت و ا ن ا یان ه ی،
و ثا م ا د ن هاوکاری ها و ا ت یان ب ک ن ل و و م ا ک ر د ن ی کار سات و
و و د ا و و ها و ا س ر ک ی ی کانی تر. ن و ها و ا ت یان ی ک
و و د ا و کان ل م ب ا ی ل کانیان و د گ ر ن د ت و ا ن د ق و و ن
ب گ و ا ز ن و ب ژوور کانی ها و ا.

ژوور کانی ها و ا پ و یست پ ر س ی ک ب ن و م ا د د ا ن د ا ب ن ن ک
ها و ا ت یان د ا ب ی ن ی د ک ن، ک ل و ا ن ی ی س ا خ ت یان ل ا ی ن گ ر ی ب ن. چ ن
س ر چا و کان د س ت ن ی ش ا ن ب ک ر ن ؟ تا چ ن د پ ش ک ن ی ن ی پ و یست ب ج ر
جیا و ا ز کانی چیر ک ؟ ثا یا پ و یست ب ش د ا ر ب و ا ن ی ها و ا تی ل
ستا ن د ا ر د کانی س رنوس ری ژووری ها و ا ثا گ ا د ا ر ب ک ر ن و ؟

پ ر س ی ا ر ی ثا خ ل ا ق ی ن و ی ک ک ثا یا د ت و ا ن ر ت ثا خ ل ا ق ی م ی د ی ا ی ب ن ی ا ت
ب ن ر ت ک ن ر م کانی ب ش و ی ی کی ب ر د و ا م ل س ر ا ن س ر ی ه موو
پ ل ا ت ف ر م م ی د ی ا ی ک ا ن د ا ج ب ج ب ک ر ن. یان و و ب و و ی ثا س ی
ه ب و و ن ی ک م م ن ر م کی جیا و ا ز ب پ ل ا ت ف ر م م ی د ی ا ی جیا و ا ز کان
د ب ی ن و ؟

ثا خ ل ا ق ی و ن کان

ل ک ت ا ی ی د ا ن و پ ر س ثا خ ل ا ق ی ی ن و ی ا ن ه ن ک ب ه ی س ر ه ن دانی
ت ک ن ل ل ژ ی ا ی و ن ی ن و ی و و ر و ژ ن ر ا و ن. ث م و ن ا ن ه م و ن و
ه م ق ی د ی ل خ د گ ر ن. ها و ا ت یان و ژ نام نووسانی پ ی ش ی ی گ گ ی
ن و و ثا س ا ن یان ه ی ب گ ر ت ن و گ و ا س ت ن و ی و ن، و ک م ب ا ی ل کان
ک ل گ گ ی ت ک ن ل ل ژ ی ا ی ب و ا ی ر و ب س س ت ر ا و ت و ب
ئ ی ن ت ر ن ت و. ت ک ن ل ل ژ ی ا ی ن و ی ا ن ه ی ب گ گ ی ن و د س ت ک ا ر ی ک ر د ن ی

ئەم وەنە.

ئەم يەكگەرتەنە لاسانكارى گرتەن و ئاسانكارى گواستەنە و ئاسانكارى دىستكارىكردەن بىنە ما تەقلىدىيەكانى فەتە ئىژنامەگەرى دىخاتە ژەر پەرسىيەنە كە بى گرتەن و گواستەنە نەدىجىتەنە و فەيدە پەرى پەدراو.

وېك لە سەرىو ئامازمان پەدا، مەسەلەك ئەوۋەك كە ئايا ژوورى ھەۋاۋەكان دەتوانەن مەتەنە بى وەنە بى ئاسانى دىستەتەوۋەكانى ھەۋەتەن و ئىژنامەنوۋەسەنى ھەۋەتەن بىكەن؟ نەرى كەيە و چەن بزانەن كە ئەم وەنە بى بىستە ئەو ووداۋەكە باسە لەو دىكەتە؟

با بىتەكى تە ئەوۋەك كە ئايا ئىژنامەنوۋەسەكە يەن ھەۋەتەن تەكەنە لىزەيە بىكارەنەۋە بى دىستكارىكردەنە وەنەكە، بى نەوۋە بى زىادەكردەنە شتەك بى وەنەكە يەن بى دەرەنەنە شتەك، دىستكارىكردەنە وەنەكان ئەوۋەندە و سەسەئەمەنە كە ژوورە ھەۋەتەن سەرىكەيەكان لە ماۋە دىيە بى بىرەوۋە زەنجىرەكە فەتە ئىژنامەنوۋەسەنە لە كارەكانەنە دۋەرخستەۋە بى ئەۋەكە كارە سەختەكان بىھەۋە بىكەن.

تەنەنە بى دىستكارىكردەنەشەۋە، ھەۋە مەۋە پەرسەكان ۋەنەن، زەرجار ئىژنامەنوۋەسەنى فەتە باسە لەۋە دەكەن كە چەن گەپەدراۋە لایەنە 'تەكنىكەيەكانى' وەنەكە بىگەدەتە وەك گەۋەنە كەمەك لە تەنە يەن ۋەنەكە بىكە، بىئەم لە ھەر گەۋەنەكەيەكى زىاتەدا ھەۋەكە دەكەشەن. گەۋەنە مەنە يەن نەۋەۋەكە وەنەكە بى ئەۋە بىنەران بىلەنەدا بىتە بى نەۋەخەقە دادەنەتە.

بىئەم ھەۋە نەۋە گەۋەنە تەكنىكە و گەۋەنەكە مەنە ھەمەشە ۋەنەنەيە. دەرۋەستەرى وەنە دەتەنەتە ۋەنەكانى وەنەكە بىرەز بىكەتەۋە تاۋەكە تەۋە جەۋەزەتە لە وەنە ئەسە شتەكە يەن ۋەداۋەكە. ھەۋە ھەۋە نەگە سەرنەسەران بىئەن كە گەۋەنەنى وەنە بى بىرەگە گەۋەنەكانى مەدە (و جەۋەكانى تەرى گەۋەنە) دەرۋەستە بى و پەيە بىرەگەكە كارەكى 'ھەنەريە' بى ئەۋەكە يەران بىكەشەتە لەكەتەكەدا بى ستەندە گەۋەنەكانە دەگەۋەنە.

جەۋەكە تەرىشەزە شتە ھەيەكە ئەخەقە بىكەتە بى ۋەنەكەدەۋە بى بىنەمەكانى دەرۋەستەدەنە وەنە بىرەرسەرانە و چەن ئەۋە بىنەمەنە بى خەتە سەختەكان دەگەۋەنە.

سەۋەۋەكانى ئەم بەتە

خەۋەندەۋەكان لەسەر ئەخەقە مەيدەيە دىجىتەنە:

ئەس، چەرەز، ئەخەقە مەيدەيە دىجىتەنە. كامەرىچ: چەخەنە پەلەتە،

هاو، سىسلىيا و جىن سىنگر. ئۇ خلاقىي ژانامگارى ئۇنلاين: نىررىت
و گواستىنۇكان. ئارمونىك، نىوىررىك: ئىم ئى شارپ، ۲۰۰۷.
وارد، سىتىفن جى ئى "ئۇ خلاق بى ئوتى سىررىكى نو". لى
ژانام نووسى نو: ، لىھاتووى و بىررىدنى وى ئۇ خنى،
وگررىان. پاو بىنىدىتى، تىم كرى و كىم كىرانس، لى 313-326.
تىررىنت: بىاوكراوكانى ئىمىندى مىنتىگمىرى، ۲۰۱۰.
وارد، سىتىفن جى ئى "ئۇ خلاق بى ژوورى ھىواى لىكىنىنى وى نو.